

(FORTSETTELSE FRA DEL I)

For å gi hotellet bedre tid til å forberede frokosten neste morgen (!), møtte vi alle på hotelltrappa før kl 0700 på fastende hjerte for å begi oss til startsted for gate-o-løp før frokost. Heldigvis var St Petersburgerne, - og her snakker jeg om folk og ikke flate kjøttkaker -, i den årle morgenstund like søvnige som vi. De registrerte at «noe» heseblesende passerte i regnværet, men enset ikke i farten hva det var. Så grublet de et øyeblikk, - hva i huleste var dette for slags snodige vesener? - og snudde seg nysgjerrig for å sjekke, men da hadde vi allerede rundet neste hjørne. Dermed var det visstnok ingen som ringte sikkerhetspolitiet. *(At jeg selv ble disket unnlater jeg beskjemmet å nevne. Hadde det stått opp til meg, så skulle den posten jeg overså med duggete briller ikke vært med i det hele tatt).*

På veg til løpet passerte vi forresten en varebil som nylig (?) hadde kollidert med noen lyktestolper langs hovedgata. Bilen var godt innklemmt, ikke kjørbar og stod delvis til hinder for andre kjørende. Inni lå en mann i forsetene. Sov han, var han skadet, var han død? Ingen så ut til å bry seg. Vi bare konstaterte det vi så, og hastet videre, - vi skulle jo på o-løp! Hadde jeg gjort det samme hjemme i Trondheim? Unnlatt å sjekke mannens tilstand? En liten time senere passerte jeg bilen på nytt. Den stod der, men mannen var borte, - heldigvis!

Men la meg nå gjøre et tankeeksperiment. Scenen er en regnvåt morgen i Trondheim. Jeg rusler gatelangs på veg til jobben. Orientering er en sport jeg aldri har hørt om. Klokka er 0700. Plutselig kommer en gammel kvinne, - hun må da være nærmere 80, halsende ut fra et portrom med et flagrende papir i hånden. Hun stopper et øyeblikk, virker lettere forvirret, flakker med øynene, for så å sette kursen mot Domkirken. Har hun rømt tenker jeg? Fra Øya sykehjem kanskje? Nei, det må være Østmarka. Gærninger! Halvnaken er hun også, - gamle dama i regnværet. Stakkar! Så kommer jaggu ei til. Samme kategori. På ryggen hennes leser jeg kyrilliske bokstaver. Og med ett er det flere av dem, de fleste gamle, men nå av begge kjønn, og de løper i alle retninger, og det smeller gloser på et språk jeg ikke forstår. Så er de borte igjen, opp trapper og over plener. Milde måne, hva er jeg kommet ut for? Jeg stopper opp, tar opp mobilen og slår 112.

Heldigvis er russere så blaserte og verdensvante at de, i motsetning til meg, blåser i utlendinger som flyr rundt i gatene deres og leter etter rødhvite flagg, - ivrigere enn Pokemon-jegerne noen gang vil bli, - før folk er stått opp. *Men hvorfor passer du ikke bedre på oss Putin, når du brukte så forbasket lang tid på å saumfare oss inn over grensa? Vi er da ganske suspekter, syns du ikke?*

La meg nå bli litt seriøs igjen. Vi besøkte Eremitasjen og Vinterpalasset, verdens tredje største kunstmuseum med sine vel 3 millioner gjenstander. Og vi var så visst ikke de eneste på besøk der, - 8 - 10 000 trengte seg ut og inn av dørene her hver eneste dag året rundt. Utenfor alle innganger var det enorme køer av folk som stod og småhutret i plaskende regnvær under et sammenhengende tak av paraplyer. Som gruppe smatt vi heldigvis inn «bakveien». Der skulle vi få guider til å følge oss. Men alt går ikke etter planen i Russland. Bare en av guidene dukket opp, og hun forsvant fort i folkevrimmelen. Fire fra gruppen hengt seg på henne, resten, over hundre, ble stående å vente.

Omsider skar Jens Kristian gjennom og hentet kart / etasjeplaner til oss alle sammen og overlot oss deretter til vår egen skjebne. Og den ble som et o-løp.

«Kartet» viste ca tre etasjer, og et hundretalls rom. Ingen startpost, vi visste ikke hvor på kartet vi var da vi startet. Det første kvarteret brukte jeg på å finne ut hvor jeg var, etter å ha gått rundt og lett etter holdepunkter. De andre i gruppen gikk også bare rundt og ristet på hodet. Redningen ble en egyptisk dronning i bronse. Hun fant jeg avbildet på kartet i et bestemt rom. Startposten var funnet! Samtidig som jeg hadde alt klart, kom Jens Kristian pekende og skulle vise meg hvor jeg var. Jeg satte opp en overbærende mine, - du behøver da ikke å fortelle meg det!

«O-løpet» i Eremitasjen / Vinterpalasset ble en langdistanse med ufattelig mange poster, gjennomført som parløp på idealtid. Og alle postbeskrivelser var: «Kunstverk». Vi kunne bare glemme myr, grøft og søkk. Starten lå i «feil» etasje. Her var det bare antikke skulpturer, vaser, relieffer og gobeliner. Gunny, med utdanning i kunsthistorie, ville vie vår tilmålte tid først og fremst til maleriene og tsarenes mange vidunderlige saler. Jeg var helt enig med henne, - som vanlig (?).

Vi tok et høyrevalg opp en kjempelang skråli, - her i form av en bred trapp, og gikk rett i første «post», - en himmelsk prektig sal. Så fulgte den ene salen etter den andre. Trodde du at: *Dette må da være den flotteste*, så ble den i neste øyeblikk overstrålet av en ny.

Jeg skal ikke en gang prøve på å beskrive. Dette må bare sees, og selv når du står der, tror du nesten ikke det du ser. Fantastisk, eventyrlig, praktfullt, overdådig, strålende, uvirkelig, magisk. Mitt vokabular strekker ikke til.

På kartet var palassets saler markert med lysegrønt. Det forstod jeg godt. Her var det så tjukt av folk at fremkommeligheten var betydelig nedsatt. Men ingenting passet oss egentlig bedre. Km-tiden gjennom salene ble katastrofalt dårlig.

«Bunnforholdene» heftet oss også: Jeg ble helt fascinert av gulvmosaikken. Tregulvene var dekorert i helt utrolige mønstre. Hvordan kunne det tillates at hundretusener av fotavtrykk ble satt med urent skotøy hver eneste dag rett ned på originalkunstverkene? Hva med slitasjen? Skifter de ut treverket jevnlig?

Etter hvert ble vi mettet av sal-inntrykk, - terrenget vi likte best lå foran oss, - malerkunsten. De italienske rommene var helgrønne på kartet, og farten vår deretter. Folksomt, ja, men heften bestod mest i å stoppe og ta inn over seg inntrykk fra det som hang på veggene. De gamle italienske mestre gjorde oss kortpustet, selv når vi stod stille. Michelangelo, da Vinci, Caravaggio! Vi var starstruck! Og spanjolene med Goya, Velazquez og El Greco i spissen ga oss heller ikke pusten tilbake.

Og enda var desserten, etter vår prioritering, urørt, - 16-hundretallets penselfantomer fra Holland og Flandern. Kartfargene var her fiolett og lilla, - helt ukjente for meg. Men jeg lærte fort hva de stod for: *«japser og kinesere i motstrøm»*. Det aulet av dem, de kom støtvis i utflytende flokker anført av en fanebærer som pratet høyt og uforståelig, og alltid kom de i motsatt retning, og stoppet de, så blokkerte de gjerne plassen foran de mest berømte maleriene. Har de ikke kunst selv å glane på? (*Nei forresten, - stryk den, - det var ufint sagt*).

Men verken japser eller kinesere klarte å frata oss opplevelsen ved å beskue og nyte den tidløse

verdenskunsten. Rembrandt gjorde oss rent andektige. Noe annet hadde vi heller ikke forventet. Ansiktsuttrykkene i hans portretter, lyssettingen i interiørene, presisjonen i detaljene, den karakteristiske bruken av rødbrune, litt mørke farger, - i sum det komplette maleri. Selv i folkevrimmelen ble du som betrakter satt i en tilstand av sinnssro. Munch og Picasso får ha meg unnskyldt, - dette er malerkunst for meg!

Picasso var der forresten, men ingen Munch. Selv ikke i Rijksmuseum i Amsterdam, hvor jeg også har vært, har de så mange Rembrandt som her i Eremitasjen. Katarina II var ikke glad bare i unge mannebein, hun elsket også gamle hollendere, hvor det som evt måtte finnes av potens var nedfelt på lerret. Og så hadde hun penger til å kjøpe for, - rubler drevet inn fra alle dem i tsarriket som helst skulle beholdt rublene selv. Men en Rembrandt er da verdt at noen titusener sulter? Rembrandt selv gikk forresten konkurs, men det er en annen historie.

Jeg velger å avstå fra videre kommentarer omkring alt vi så. Ord strekker allikevel ikke til, og suget etter bruk av superlativer gjør at man fort kan bli for pompøs. Dette er definitivt av de steder som bare må oppleves «live». Selv da overveldes du, og må bruke tid på å fordøye inntrykk.

Når oppmerksomheten etter hvert ble ledet over fra kunsten til de mer trivielle sysler, - som å finne utgangen hvor vi skulle ha «målgang», merket jeg hvor sliten jeg var i beina og ryggen. Etter nærmere to timers «løp» kjentes beina blytunge. Men hvor var utgangen? Nå visste jeg hvor jeg var, men ikke hvor jeg skulle. Det var bare minutter igjen, Da, som sendt fra himmelen, dukket den før omtalte guiden opp. Nå hadde hun en hale på 8 personer med seg. Vi satset nå på «henging», og ble klokket inn like før limiten. Jeg fant en «kasse» og satte meg ned.

Jeg hadde vært i disse salene en gang før for 20 år siden. Den gang var min umiddelbare reaksjon: Se Vinterpalasset, - og du forstår hvorfor det **måtte** komme en revolusjon i Russland. En slik dekadanse og overdådig ekstravaganse **måtte** få sine følger. Mens tsaren og overklassen fråtset i en vanvittig pengebruk og rullet seg i ren luksus, led bønder og arbeidere

under sult og armød. Det måtte bare smelle, og det gjorde det i 1917.

Så kommer det helt store paradokset. I dag valfarter vi til disse utrolige byggverkene fra alle verdens hjørner. Dette er nå kunstsatter og verdensarv som vi gjør alt for å beskytte og holde i hevd. Vi lovpriser skjønnheten og verner om klenodiene med pansret glass og topp elektronikk. Men ifølge vårt stuerene, demokratiske tankesett skulle alt dette aldri vært bygget eller skapt. Pengene skulle heller gått til samtidens eldreomsorg, helsetjenester, undervisning, og . . . flyktingemottak (!) Eller var det ikke så galt allikevel?

Før jeg forlater Eremitasjen må jeg nevne at da Hitler angrep Sovjet i 1941 kastet museumsfunksjonærer og frivillige seg rundt fort som svint. De fikk lastet opp og ekspedert to stappfulle godstog med ca 2 millioner av de mest verdifulle gjenstandene til Sverdlovsk øst for Ural. Før de fikk sendt det tredje toget med resten, klappet blokaden sammen rundt Leningrad. Nazistene var kjent for å stjele kunst som ravner der de durte frem. Men russerne snøt dem altså for den desidert største skatten.

Etter museet skulle vi på kveldscruise med båt og middag på Neva. Det ble en selsom opplevelse. Vi var lovet buss, men dette var Russland. Ingen busser kom. Så måtte vi gå i 20 min i øsende regnvær. Noen hadde ikke regntøy. Fremme måtte vi vente på båtene, som ikke kom til fastsatt tid. Dette var fortsatt Russland. En times tid stod vi vel, fortsatt i regn og blåst. Etter hvert fikk ca halvparten av oss plass på en flytebrygge hvor vi stod som «sild i tønne».

(Det er forresten et helt feil uttrykk. Sild står ikke, - den ligger i tønne. Det kunne imidlertid ikke vi, - ligge mener jeg.)

Vi hutret og frøs, mange ble våte, og noen valgte til slutt å «hoppe av». *(Vel hjemme slet mange med forkjølelse, ja sågar lungebetennelse)*. Men de fleste levde opp til myten om «et hardbarket folkeferd». Morsomheter, galgenhumor og fleip den første halvtimen ble gradvis fortrent av generelle forbannelser som etter hvert ble mer og mer krasse og russerspesifikke. I det hele tatt, - russerne skuffet litt på det praktiske. Mye småkluss på hotellet, avtaler som ikke ble holdt, busser som var forsinket, ja som til og med nektet å kjøre på grusveg fordi de ble skitne! Har de hørt om noe som heter spyling?

Noen bergensere kjente seg mer og mer hjemme etter hvert som regnet høljet ned. Til slutt stemte de forsyne meg opp med sin lokale nasjonalsang «Min nystemte». Vi slapp å reise oss, alle stod allerede. Visste de forresten, disse stolte bergenserne, at «Min nystemte» er skrevet av *trønderen* Johan Nordahl Brun fra Byneset? Korsangen ble imidlertid kortlivet. Snart var flytebryggas besetning mest preget av sult og håpløshet.

Endelig kom den første båten. Jeg stod slik til at den ble mitt tilholdssted de neste timene. I oppholdsrommet var det dekket et nydelig langbord til 25 med kaldretter og godsaker. Rødvinen kom i glassene nesten før vi fikk satt oss, og derfra ble den ekspedert videre i rekordtempo. Det noen i en hektisk startfase av måltidet registrerte som vannflasker på bordet, viste seg heldigvis å være ubrukbare ved brannslukking. Vodka selvsagt!

Gruppens humørkurve steg nå raskere enn inflasjon i Venezuela, og det sier ikke lite. Etter et kvarter var misæren på flytebrygga på det nærmeste glemt, og skål-oppfordringene vandret rundt bordet. Noen var sultne, - noen tørste. De siste gjorde etter hvert mest av seg. Anført av en stadig lystigere dame fra Bergen, pløyde selskapet seg gjennom et imponerende repertoar

av sangbare «svisker», mens rødvin og vodka vekselvis smurte strupene. For et oppmerksomt øre kunne så vel «Nidelven» som «Brann, Brann, Brann» (*NB: et såkalt fotballag fra Bergen*) umiskjennelig skjelnes fra de etter hvert mer uartikulerte lyder rundt bordet.

Når så en distingvert Herre, - med stor H -, fra Østlandet et sted, - en kar som til daglig ikke eksponerer seg spesielt utagerende, resiterte alle versene av «Tordivelen og flua» til tonefølge fra sin egen malmfulle røst, da nådde festen et foreløpig høydepunkt. Den dramatiske visen endte som sedvanlig i lykke og glede på hestelorten, og selskapet på Neva var rørt til tårer. Den anelse av sentimentalitet som nå bredte seg rundt bordet, fikk raskt sin naturlige forlengelse inn i russisk sangtradisjon. Vi var jo i Russland.

På oppfordring bladde båtvertinnen fram perler fra den russiske sangskatten, - det meste fra tsartiden, hvor tonene overrislet oss fra høyttalerne i taket. Selvsagt startet det med «Kalinka», en drøyt 150 år gammel hit, hvor den stigende rytmen suggestivt rev deg med om du ville eller ikke.

Det ble en riktig så hyggelig avslutningsaften på Russlandsturen. Vi seilte på Neva. Men vi kunne like godt ha ligget fortøyd til kai. Ute regnet det, vinduene var helt tildugget og vi så ingenting på utsiden. Men så lenge innsiden var så festlig, kunne det være det samme. Rødvinen ble fortært, mye mat ble til overs, men merkelig nok var det ennå vodka på noen flasker da vi gikk, - til vertinnens åpenbare forbauselse. Vi måtte nok hatt noen flere dager i landet før vi helt hadde oppført oss som ekte russere.

Dagen etter var det grytidlig hjemreise. For første gang fikk jeg frokost på hotellet, - men den måtte altså bli hentet i pose før frokostinnholdet skulle bli noenlunde komplett. Nei forresten, kaffe til frokost, - et absolutt must, har jeg ennå til gode å kunne nyte i St Petersburg. *Hva sier du til det, min kjære Putin? Kaffe skal gjester ha når de besøker deg.*

Må jeg tilbake på nytt? Da vil jeg i så fall drikke kaffe i Eremitasjen, - og få en dobbel nytelse!

